

stran slovenšine ravno tistih hvale vrednih misel, kakoršne so že toliko let poprej v blagim djanju za povzdigo slovenskiga jezika in narodne omike razodeli. Tega se zopet prepričati (česar mi nikdar nismo dvomili) nam je britko djalo spomnivši se, de so bili slavni rodoljub že nekterikrat napadeni, de so ljubezin do slovenskiga naroda zatajili. Zares težko je zdaj vsim vstreči! Domorodec, ki se nepremakljivo prave poti za dosego narodnih pravic in národske omike derži, je enim panslavist, drugim pa zatajivec slovenšine. Ali mi prašamo: kje so zdej tisti hudi domorodci, ki so v létu 1848 toliko kričali? Naj nam pokažejo svoje dela v prid toliko lét zanemarjene slovenšine! Od taci h zatajivec domačiga jezika obdolževan biti, je ravno tako krivično, kakor če nepremakljiviga pa nikdar neprenapetiga rodoljuba protivne ôse panslavista imenujejo. Prav rodoljub gré neprestrašeno svojo pravično pot, in v delih skazuje ljubezin do svojiga naroda, kterimu, kamor se oberremo, že pripomočkov za občno omiko zlo pomanjkuje. Dokler ne bomo imeli obilnih knjig (slovstva) na vse strani, nam bojo protivniki našo dušno znezmožnost mirej oponašali. Kdor je tedaj svoje domovine prav prijatelj, naj ji v korenini pomaga, naj množi slovstvo, de iz revšine pridemo do bogastva; — bogastvo je moč, naj bo denarno ali dušno; to je bilo in bo, dokler bo svet stal.

(Dalje sledi.)

Razjasnjenje.*)

V 37. listu „Novíc“ t. l. popisuje g. Vitoški slovesnost šolskiga izpraševanja v Ipavskim Šembidu. De so otroci lepo in čisto slovensko odgovarjali, je vse hvale vredno, in spričuje od posebne marljivosti in uestosti gg. učencikov. Hvalevredno je tudi, de g. V. v spoznanje zasluženja in v spodbudek drugem eltarje zida, samo to naj bi bil pomislil — in to pravica tirja

*) Ker se nam piše, de se dopís iz Šembida v 37. lista Novíc nekterim zaderljiv in enostransk zdí, radi vzamemo pričujočo »razjasnjenje« v natis, ki nam je od gospoda poslan, kteriga zlo spoštujemo. Ali reči moramo, de ne zapopademo, kaj de je nad imenovanim dopisam v 37. listu — če ga z mirno kervjo in brez enostranosti preberemo — razžaljiviga bilo? Ali je pohvala eniga že graja družimu? Te logike ne zapopademo. Če je katehet g. H. pridno petje v šolo vpeljal, in g. učitelja za to še bolj gorečiga napravil, je šoli zares novo življenje dal, ker lepo petje je zares v ljudskih šolah močen magnet, ki otroke v šolo vabi, vesele stori, njih serce omeči i. t. d. Kodar se petje v ljudske šole vpelje, se gotovo nova dôba šole vtemelji. Zakaj bi tedaj takih mož ne hvalili? Če pa take hvalimo, ne grajamo zato sprednikov, ki so scer svoje šolske opravila hvalevredno opravljali. Ravno taka je s slovenšino. Eden je bolj, drug menj vnet za-njo: obá sta hvale vredna, ker sta obá za-njo vneta, pa večí hvala enimu ni graja drugimu. Kdo le more misliti, de bi bilo vredništvo kakšín sostavek zoper g. Kodra v Novíce vzelo, kteriga verliga rodoljuba dobro pozna in serčno spoštuje! Kdo pa clo more misliti, de bi Novíce kterikrat le kakšno žal besedo zoper g. Vertovca v svoj list vzele, kteriga steber slovenšine čislamo. Kteriga samo imé nam je že zagotovilo, de pod njegovim krilam je slovenšina v vedno varnim zavetju! — Če g. Vitoški govori od učiteljev, ki so zadovoljni, de le nekoliko »tradirajo« in »prüfajo«, je s tem po celim Slovenskim segel, kjer se razun veliko hvale vrednih učencikov, žalibog! tudi taci h ne manjka, ki nimajo ne iskric rodoljuba v sebi, in zares vse opravljeno mislijo, ako le nekoliko »tradirajo« in »prüfajo«.

Poslednjič še tole: Iz mnogih skušínj se nam dozdeva, de nekterim ni prav, če se v »Novicah« od nekterih šol govori, od družih pa ne. Pa kaj morejo »Novíce« zato? Saj smo prosili, de naj bi se nam od vsih dopisovalo. Če nekteri rodoljubi od te ali une šole kaj pišejo, in jo vneti zavolj lepiga napredka hvalijo, — naj se oglašé tudi drugi za druge! Tako bo sprejela »vsaka svoje«.

Vred,

— de ne gre iz ljudskih zidov kamnja izdirati, če bi se tudi oltarji z njim zidati imeli. —

Iz dopísa g. V. bi namreč sleherni bravec skoraj menil, de se za šolo v Šembidu pred preteklim pollétam malo ali clo nič ni storilo, — de je bila posebno slovenšina popolnoma zanemarjena, — de sta dva za izobraženje mladosti in za slovenšino sicer goreča in znana rodoljuba — menim slovečiga g. M. Vertovca, vodja, in g. M. Kodra, bivšiga kateheta ondašnje šole — le roké križem deržala, in de se je g. učenik, M. Komél, še le pred pol létam k dobrimu predramil, desiravno že šest lét tamošnje šole z velikim pridam uči.

Ne vém sicer na koga dopisnik s »tradiranjem« in »prüfanjem« méri, tolikanj je pa gotovo, de se je že od več lét v Šembijski šoli le čisto slovensko podučevalo, tolikanj bolj od léta 1849, od kar je prec pri pervim učiteljskim zboru sklenjeno bilo, se v ljudskih šolah le slovenšine deržati. G. V. bi bil imel tedaj poprej vse dobro prevdariti, preden koga pri ti šoli z nemškutarijo zavjéda. Mene sicer res pri letašnji skušnji v omenjeni šoli ni bilo; tode iz poprejšnjih poskušínj dobro vém, de so šolski ogleda, častiti g. J. Grabrijan, z napredovanjem tamošnje mladine bili vselej prav zadovoljni.

D.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Gorice. Laška stranka pri nas zlo glavo povzdiguje, in tukajšni laški časopis ji moč dajé. Hotla je, de naj postanejo naše šole laške; ker se ji je pa iz desetlétne skušnje vradno dokazalo, de to ne more biti ker v gimnazijalnih šolah je nar menj za peti del (20%) Slovincov več, kakor Lahov — je rep nazaj potegnila ter rekla, naj se napravi dvojni gimnazij. To je lahko govorjeno, pa zdej ne izpeljavno. — Za rajnkim Stanigam nima Gorica bolj delavniga rodoljuba kakor je naš častiti korvikari Pirc; on sé, kakor rajnki Stanig, na vso moč prizadeva, slovenske knjige in časopise po deželi razširiti v povzdigo domačiga jezika in narodske omike. Slava mu!

Iz Černiga Verha. Tudi v naši Černoverški županiji je bila 4. kimovca volitev županijskih mož prav lepo opravljena. Župana imamo časti vredniga, po večlétnim pridnim branju Novíc omikaniga g. Ignaca Peternela, ki je poprej soseskini rihtar bil. Izid take gladke in lahke volitve tukaj in, kakor je slišati, tudi v bližnjih županijah se pač mora tudi posebno lepimu obnašanju verliga komisarja g. Miklavža Lukaniča pripisovati, ki zares vé in zna, se tudi s prostim hribovcam tako prijazno in po domače v našim milim jeziku pogovarjati in mu namen volitve in obnašo pri tem opravilu razlagati, de je kmet le oko in uho, kadar on govori. De bi pač veliko taci h vradnikov bilo! Černaverški.

Iz Dolenskiga. Leskovški kaplani in šolmaster že skoz tri léta svoje rektificirane bire ne dobivajo. Ne le v stranskih podfarah pri sv. Duhu in v Cerkljah so se sploh vsi, ampak tudi v domači Leskovški fari so se nekteri kmetje čisto ustavili biro dajati, desiravno so že zbog tega soldata imeli; pravijo, de so vsi davki preč. Če ne bo od nikodar za uboge kaplane pomoči, iz česa bodo pa fojmoštram kosilo plačevali, ki ga jim po dodeljeni vstavi večidel plačevati morajo?

Lep.

Iz Postojne. V saboto je umerl tukajšni advokat, g. Dr. Toman, po mertudu. Nekoliko bolehín je nedavnej iz Dunaja prišel; nagla smert ga je spravila.

Iz Cerknice. 13. dan t. m. smo volili župana in svetovavce. Od raniga jutra so bučaje topovi tlak cerkniškiga terga potresovali in ljudi k svečanosti vabili. Popoldne ob štirih je bila volitva dokončana, in župan g. Jožef